

М. А. Однорог,
к. е. н., завідувачий економічного відділення, Технологіко-економічний коледж
Білоцерківського національного аграрного університету, м. Біла Церква

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

М. Odnorog,
Ph.D. in Economics, Head of the Economic Department,
Technological and economic college Bila Tserkva National Agrarian University

FEATURES OF PROCUREMENT OF INVESTMENT IN AGRICULTURE IN THE PRESENT STAGE

У статті обґрунтовано особливості розвитку інвестиційного забезпечення в сільському господарстві на сучасному етапі. Визначено основні методологічні напрями, що дозволяють виділити ключові напрями інвестиційного розвитку. Розроблено алгоритм оцінки особливостей розвитку сьогодення. Запропоновано методику оцінки інвестиційного забезпечення, яка дозволяє досить об'єктивно оцінити діяльність сільськогосподарських підприємств з урахуванням їх економічного забезпечення. Приділено увагу питанням оцінки розвитку в напрямі особливостей забезпечення регіонів. Обґрунтовується можливість визначення інноваційних особливостей інвестиційного забезпечення. Дається коротка характеристика розробленої методики оцінки інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Матеріал статті орієнтований на широку аудиторію науковців, викладачів, працівників державних органів виконавчої влади та студентів вузів.

In the article the features of software investment in agriculture today. The main methodological areas that can provide key areas of investment. The algorithm of the peculiarities of the present. The method of evaluation of investment security, which allows one to objectively assess the work of the agricultural enterprises taking into account their economic security. Attention is paid to the assessment of the way of features of the regions. Substantiates the ability to define innovative features of investment security. We give a brief description of methodology of evaluation of investment support agricultural enterprises. The article is aimed at a wide audience of researchers, teachers, employees of government agencies and university students.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне забезпечення, розвиток, інноваційний процес, сільське господарство.

Key words: investment, investment security, development, innovation process, agriculture.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток сучасного агропромислового виробництва як найважливішої складової української економіки значною мірою визначається рівнем інвестиційної активності. Маючи високу фондоемність, аграрнопромисловий комплекс функціонує в умовах низької матеріально-технічної оснащеності, що загострює проблему фінансового забезпечення інвестиційних процесів у галузі та забезпечення її еконо-

мічного зростання. Недостатнє впровадження прогресивних технологій, сучасного обладнання, фінансових ресурсів, а також рівня державної підтримки в значній мірі ускладнюють процес реформування аграрного сектора України. До того ж у 2012—2013 рр. спостерігалось зниження обсягу інвестицій в основний капітал аграрного сектора. Частка сільського господарства в загальному обсязі інвестицій за три останні роки скоротилася.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання щодо особливостей розвитку інвестиційного забезпечення в сільськогосподарських підприємствах досліджено в працях відомих вчених-економістів, зокрема В.Г. Андрійчука, М.Я. Дем'яненка, П.І. Гайдуцького, О.В. Захарчука, М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської, В.Я. Месель-Веселяка, Б.С. Пасхавера, П.Т. Саблука., А. А. Пересади та інших. Разом із тим, недостатньо вивченими є окремі питання інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільського господарства на сучасному етапі і потребують подальшого дослідження незважаючи на величину та значимість наукових досліджень, присвячених цій проблемі.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів особливостей розвитку інвестиційного забезпечення в сільськогосподарських підприємствах на сучасному етапі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У даний час одним з основних механізмів стабілізації фінансового стану сільськогосподарських товаровиробників у рамках реалізації "Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року" є субсидування процентних ставок за короткостроковими та інвестиційними кредитами.

Одним з показників фінансової стійкості сільськогосподарських організацій є збільшення їх рентабельності. Таким чином, державна підтримка частково покриває отримані збитки від господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників і збільшує прибуток до оподаткування, що сприяє поліпшенню платоспроможності організацій та їх фінансової стійкості.

Технічна і технологічна модернізація сільського господарства є важливим фактором, що впливає на виробництво продукції рослинництва і тваринництва. Державна підтримка за даним напрямом здійснюється за рахунок субсидування процентних ставок за інвестиційними кредитами.

У 2011—2013 рр. заплановані показники за обсягом всіх (короткострокових та інвестиційних) залучених субсидованих кредитів були виконані. План по короткострокових кредитах у ці роки перевищував.

Зростання короткострокового і зниження інвестиційного кредитування свідчить про відсутність у більшості сільгосптоваровиробників фінансових можливостей для залучення довгострокових коштів. Тому таку велику роль у розвитку інвестиційного кредитування грає субсидування процентних ставок за рахунок регіональних бюджетів за залученими довгостроковими кредитами.

У сучасних українських економічних умовах багатьом сільгоспвиробникам вкрай складно залучити інвестиційні ресурси для реалізації рентабельного інвестиційного проекту. Це обумовлено тим, що як вітчизняні, так і зарубіжні інвестори не ма-

ють достатніх гарантій з повернення вкладених коштів. Як правило, обсяг необхідних інвестицій для реалізації проектів значно перевищує обсяг наданого ініціатором проекту забезпечення (застави). Ліквідність пропонованого забезпечення також має вкрай низький рівень. Високі ризики, пов'язані, в першу чергу, з відсутністю ефективного і сучасного фінансового менеджменту, створюють проблему для інвестора з моніторингу за ходом реалізації проекту. У список цих проблем також слід додати дорожнечу техніки та обладнання. Крім того, відзначається зростаюча кількість кредитів аграрного сектора. Банківські рахунки багатьох підприємств заблоковані, що обумовлює негрошові форми кредитів, бартеризацію сектора і відповідне зниження рентабельності.

Негативний вплив на зниження темпів оновлення сільськогосподарської техніки надає недостатній обсяг випуску вітчизняної техніки, її низький технічний рівень і якість при одночасному введенні обмежень на надання заходів держпідтримки з придбання сільськогосподарськими товаровиробниками імпоротної техніки.

Таким чином, інвестиційний розвиток галузі (довгострокове кредитування, придбання техніки) має яскраво виражену диференціацію. Дана ситуація свідчить про недостатність проведених заходів з оновлення технічної та технологічної бази сільського господарства, що є основою галузі, про необхідність вдосконалення заходів щодо державної підтримки сільгосптоваровиробників з урахуванням регіональних особливостей.

У зв'язку з цим доцільним видається створення багаторівневої системи державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі використовуючи можливості кредитної кооперації, оскільки комерційні банки, націлені на збільшення власного прибутку, кредитують в основному тільки великих ефективних позичальників. У результаті, ті райони України, в яких немає середніх і великих кредитоспроможних організацій, не мають можливості залучити фінансові ресурси на соціально-економічний розвиток своїх сільських територій. Крім того, для розвитку ринкового механізму кредитування в сільському господарстві необхідно створення конкурентного середовища.

У 2012—2013 рр. для збереження доступності кредитів в умовах кризи було реалізовано низку заходів в АПК. Серед них можна виділити такі, як субсидування за кредитами, отриманими на рефінансування раніше взятих інвестиційних кредитів; збільшення очікуваного відшкодування з бюджету частини ставки рефінансування для стимулювання розвитку молочного і м'ясного скотарства і додаткове виділення коштів з бюджету у зв'язку з посухою в 2010 р., а також ряд інших заходів. Усі прийняті в даний час заходи щодо стабілізації ситуації в аграрному секторі вкрай необхідні і актуальні, але вони потребують удосконалення, розширення та систематизації з метою забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу України.

Результати реалізації Державних програм підтримки показують, що взятий курс на модернізацію, технічне та технологічне переозброєння сільського господарства потрібно поглиблювати і розвивати. Для цих цілей можливе використання як коштів стабілізаційного фонду, так і емісійних ресурсів для виробництва продовольства без збільшення інфляції. Підвищення інфляції не відбувається, якщо державні витрати спрямовуються на заповнення комерційного попиту і якщо емітовані кошти використовуються виключно за цільовим призначенням для інноваційних проектів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, для розвитку сільського господарства необхідно поєднання кількох факторів: ефективне державне регулювання, спрямоване на захист вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, орієнтоване на технічну і технологічну модернізацію галузі, застосування інноваційних технологій, що має тенденцію до посилення державної підтримки сільгоспвиробників; цільове бюджетне фінансування АПК за умови жорсткого контролю за процедурою надання коштів і кваліфікований менеджмент. Для досягнення фінансової стабілізації сільгосптоваровиробників в умовах ринкової економіки вкрай важливо грамотне використання можливостей кредитного механізму, здатного задовольнити потреби аграрного сектора не тільки в короткострокових, але і в інвестиційних ресурсах. Також важливо посилення ролі держави як гаранта з метою стимулювання участі ринкових інститутів фінансового посередництва в процесі фінансово-кредитного забезпечення галузі.

Література:

1. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації / А.Ф. Гойко. — Київ: ВІРА-Р, 1999. — 320 с.
2. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В. Губський. — К.: Наукова думка, 1998. — 286 с.
3. Державне регулювання інвестиційної діяльності в аграрній сфері / ред. Г.В. Сеніна. — К.: ІАЕ УААН, 2003. — 126 с.
4. Збарський В.К. Проблеми становлення та розвитку малих форм господарювання на селі: місце і роль в облаштуванні сільських територій: навчальний посібник / В.К. Збарський. — К.: Вид-во НАУ, 2004. — 301 с.
5. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / НАН України; Інститут економічного прогнозування / О.М. Могильний. — Ужгород: ІВА, 2005. — 400 с.
6. Проектний аналіз: Навчальний посібник / Під ред. С.О. Москвіна. — К.: Лібра, 1999. — 368 с.

References:

1. Gojko, A.F. (1999), *Metody otsinky efektyvnosti investytsii ta priorytetni napriamy yikh realizatsii* [Methods for evaluating the effectiveness of investments

and priorities for their implementation], VIRA-R, Kyiv, Ukraine.

2. Gubskiy, B.V. (1998), *Investytsiini protsesy v hlobalnomu seredovyshi* [Investment process in the global environment], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.

3. Syenina, G.V. (2003), *Derzavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti v aharnii sferi* [Regulation Public investment in agriculture], IAE UAAN, Kyiv, Ukraine.

4. Zbarsky, V.K. (2004), *Problemy stanovlennia ta rozvytku malykh form hospodariuvannia na seli: mistse i rol v oblashtuvanni silskikh terytorii* [Problems of formation and development of small forms of economic activity in rural areas: the place and role in the regeneration of rural areas], NAU, Kyiv, Ukraine.

5. Burial, O.N. (2005), *Rehuliuвання aharnoї sfery* [Regulation of agricultural areas], IVA, Uzhgorod, Ukraine.

6. Moskvina, S.O. (1999), *Proektnyi analiz: Navchalnyi posibnyk* [Draft Analysis: Manual], Libra, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 22.07.2014 р.

www.economy.info
Передплатний індекс: 23892

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ 24 РАЗИ НА РІК

Журнал «ЕКОНОМІКА» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

Тел: (044) 223 28 28, 537 14 33, 537 14 32
 Тел/факс: (044) 498 10 73
 E-mail: economy_2008@ukr.net